

dreven sympathieën, maar ook met blinde vooroordeelen rekening te houden, en voorts in het uiten van eigen meening de bescheidenheid te betrachten.

Tot het vaststellen van een objectief oordeel acht ik het allereerst noodzakelijk de beweging der „jongeren“, waarvoor wij partij kiezen, naar twee zijden te begrenzen.

Aan de ééne zijde sluit ik (in deze artikelenreeks) uit de beweging, die aan den naam van Ds. Netelenbos is verbonden, waar men de duidelijke poging ziet het gereformeerd beginsel op te smelten in het ethisch beginsel, en aan den anderen kant scheid ik af het nog veel bedenkelijker streven van sommige „jongeren“ het christendom dienstbaar te maken aan de nieuwe majesteit „cultuur“.

Laat ons de dingen onbeschoemd bij den naam noemen, met openhartigheid alleen komen we verder, ook al kost het ons misschien de vriendschap van „jongeren“, die we liefhebben en achten.

Vooraf inzake de stofverspreidende kwestie-Netelenbos is het noodig, dat wij onomwonden onze opinie zeggen, omdat dit drama in ons kerkelijk leven aan de zuivere ontplooiing van de actie der „jongeren“ een zware schade heeft berokkend.

En wel op tweeërlei manier.

Eenerzijds door het optreden van Ds. Netelenbos zelf. Wij erkennen, dat hetgeen hij aanvankelijk deed niet was een incident, maar een symptoom. Een belangrijk deel van wat Ds. Netelenbos nastreefde is te verklaren als verschijnsel van den veranderden tijd, die de gereformeerden tot herziening verplicht. Ten deele was er bij hem een wettige en lofwaaardige reactie tegen de steeds verder inkankerende zonden van mechanisme en formalisme, doode orthodoxie en farizeïsme, in ons kerkelijk leven. In zeker opzicht moet men eerbied hebben voor de eerlijkheid en den moed, waarmee hij getuigd heeft voor de nieuwtestamentische vrijheid van den christenmens. De weg, dien Ds. Netelenbos opwilde liep een goed eind parallel met den weg, waarop wij onze idealistische „jongeren“ met blijdschap zien wandelen.

Maar de methode, die Ds. Netelenbos bij zijn reformatorische actie toepaste was te incidenteel, te brusk, onoordeelkundig en soms onwetmatig, en daardoor eerder verwarrend en verscheurend, dan vruchtdragend en opbouwend.

Ten slotte bleek ook, dat de richting, die deze reformatorische strijder insloeg, zijwaarts afhoog naar het ethische pad, en hij bij de poging tot irenische samenvoeging der twee onderscheidene beginselen het eigene had opgeofferd aan het vreemde.

De leider was met zijne hem volgende „jongeren“ in den mist op een dwaalspoor geraakt.

B. W.

UIT DE SCHRIFT.

Zijne woorden geëindigd.

En het is geschied, als Jezus al deze woorden geëindigd had, dat Hij tot zijne discipelen zeide: Gij weet, dat na twee dagen het Pascha is, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden.
Mattheüs 26: 1 en 2.

Het lijden van uw Heiland is niet op een willekeurig punt des tijds in zijn leven aangevangen.

Voor het natuurlijk oog schijnt dat wel zoo; dan lijkt het alsof Jezus' leven, nog in zijne opgaande ontplooiing, blindelings en ruw werd neergesmet. In werkelijkheid echter en naar het licht dat Gods Openbaring over den Christus geeft, was niets in zijn leven onaf; en is ook het oogenblik, waarop het kruis voor Hem werd opgericht, allermits aan menselijke berekening overgelaten, maar door Hem zelve met zorg gekozen.

De evangelist althans, wiens woord we hierboven schreven, teekent ons dat tijdstip zoo, dat de besturende hand van Christus daarin duidelijk wordt opgemerkt. „Het is geschied, als Jezus al deze woorden geëindigd had, dat Hij zeide: de Zoon des menschen zal overgeleverd worden“.

Al deze woorden geëindigd.

Hoe treft ons toch immer in 's Heilands leven de Goddelijke orde.

Gelijk Hij zijn Hoogepriesterlijk lijden niet beëindigd heeft, dan nadat Hij zijn: Het is volbracht kon spreken — en gelijk Hij eenmaal zijn Koninklijk regiment niet zal afleggen, vóór dat 't: Het is geschied zal klinken, wanneer Hij het Koninkrijk Gode en den Vader zal overgeven — zoo heeft Hij ook zijn Profetisch verkondigen van den Raad Gods niet afgebroken, alvorens Hij al zijne woorden geëindigd had.

Al deze woorden geëindigd.

Het openbare Profetische ambt van Christus onder Israël is nu afgelopen. „Alles heeft een bestemden tijd en alle voornemen onder den hemel heeft zijnen tijd“.

Ook het spreken van Jezus.

Hij heeft al zijne woorden geëindigd. Hij heeft zijn profetisch werk voltooid. Hij heeft geen woord

weggelaten, dat niet gesproken moest worden. Wie de voorgaande hoofdstukken nog eenmaal doorleest, moet bekennen dat inderdaad alles gezegd is: de prediking van den weg der zaligheid, de waarschuwing voor een eeuwig verderf, de roeping der gemeente in het midden der wereld, de einduitskomst van alle ding in den jongsten dag, nog éénmaal Jerusalem roerend vermaand en het oordeel aan Israël voorzeggend als het zich niet bekeerde, „en het is geschied als Jezus al deze woorden geëindigd had, dat Hij tot Zijne discipelen zeide: Gij weet dat na twee dagen het Pascha is“.

Voelt ge welke grenzen hier liggen?

Jezus is een volkomen Profeet geweest, alvorens Hij een volmaakt Priester werd; en Hij is straks een volmaakt Priester geworden, alvorens Hij een volkomen Koning werd.

Jezus Christus is wel alle drie tegelijk geweest — en Hij is dat nog — maar in zijn leven zien wij toch ook een opmerkelijke opeenvolging van tijden, in welke elk der drie ambten meer sprekend naar voren treedt.

Tot nog toe trad de Profeet meer aan het licht en die Profeet moet eerst alles zeggen, moet eerst den vollen raad Gods prediken, moet eerst al zijne woorden eindigen, zal Hij tot het bijzonder lijdenswerk van den Priester ingaan; — en straks moet dat Priesterlijk werk volkomen volbracht zijn in zijn bitter lijden en sterven, en dan treedt de Koning bijzonder voor het geloofssoog in opstanding, hemelvaart en zitten aan Gods rechterhand.

En van die eerste opvolging hebben wij hier het oogenblik.

Al zijne woorden geëindigd.

Daar komt een einde aan Jezus' spreken. Doch geen willekeurig einde. Het breekt niet af, maar het bloeit uit. Alles is gezegd. Voldoende tot zaligheid en voldoende om niet te verontschuldigen te zijn.

Er is voor Israël een tijd van roeping geweest. Jarenlang was Jezus in hun midden de Profeet. Maar er komt een ure, waarin Hij al zijne woorden eindigt.

En dan komt het lijden.

Maar dat lijden staat niet los van het voorafgaande; neen, het wordt door dat voorafgaande beheerscht.

Want nu zien wij het verschil. Wie nu dat woord van Christus niet heeft willen hooren — voor dien gaat ook het lijden des Heeren onvruchtbaar voorbij. Israël heeft den Profeet niet aangenomen — nu is ook de Priester niet voor hen. De lijdende knecht des Heeren draagt geen verzoening voor hen, omdat zij den sprekenden knecht des Heeren verworpen hebben.

En zie ook op de discipelen.

Zij hebben zijne woorden aangenomen. „Gij hebt de woorden des eeuwigen levens“. Zij hebben den Profeet erkend. Maar nu zal ook de Priester hen verzoenen. Nu is er ook plaats voor zijn lijden. Nu komt de zegen van den Priester over wie het woord van den Profeet hebben geloofd.

Al zijne woorden geëindigd.

Nóg gaat dit door; voor de volken en voor de personen. Ook voor ons. De betrekkelijke volgorde der ambten in Jezus' leven, krijgt ook in ons persoonlijk leven haar neerslag.

Jezus moet eerst voor ons Profeet geworden zijn, moet eerst het Woord Gods tot onze zielen gesproken hebben, zullen wij Hem genieten als onzen Verzoenenden Priester en Hem in den duur van ons leven al meer gaan waardeeren in zijn Koninklijk regeeren van ons hart.

Wat meent ge, dat ge zoo maar, zonder dat Gods Woord ooit iets tot uwe ziel gezegd heeft, aan het kruis van Christus uwe zaligheid kunt aannemen? Zie dan aan den Jood op Golgotha wat ge aan het kruis hebt.

Er is in elk leven een roepingstijd. Dien tijd niet te bekennen, is zoo gevaarlijk. Want dan kan het oogenblik voor u komen, dat Jezus al zijn woorden eindigt. Dan behoeft ge nog niet te sterven, maar dit oordeel kan zich voltrekken in de doofheid en gevoelloosheid die gaandeweg zinkt over uwe ziel.

Heden dan, terwijl gij zijne stem hoort...

Is hier ook troost?

Ja, hier is ook vertroosting.

Vertrouwing voor wie den Profeet Christus heeft leeren kennen. Die de kracht van Zijn Woord tot tot beschaming in het binnenste hebben gevoeld. Die het oordeel van dat Woord toestemmen, wij ze bekennen, dat het de Waarheid is. Die ook de roeping van dat Woord niet afwijzen, omdat ze gevoelen dat God recht heeft met leven en hart geëerd te worden. En die naar dat Woord gemeenschap en verzoening met God zijn gaan zoeken.

Misschien hebben zij Christus nog niet omhelsd in zijn lijden en sterven, als den Priester die ook hen in het kindschap Gods inleidde. Misschien staan zij nog van verre.

Tóch is hier dan vertroosting voor hen. De Profeet leidt naar den Priester. Christus' woord voert naar Zijn werk. Zij zijn gelijk de discipelen op

weg naar het kruis van Golgotha. God zal ze er brengen.

„Die zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld dat God waarachtig is“.

v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Kerkelijk Leven en Christelijke Vrijheid.

IV.

Ideel gesproken is er dus, zoo zagen wij, geen tegenstelling tusschen den band dien het kerkelijk leven, in gereformeerden zin opgevat, aanlegt en de persoonlijke christelijke vrijheid.

Maar nu de praktijk. Er wordt toch wel iets van het knellen van een ietwat hinderlijken band gevoeld. Zeker — maar laat ons hier onderscheiden. Een niet zoo klein deel van de ontevredenheid, die zich in sommige kringen openbaart tegenover al wat kerk en kerkelijk is, komt voort uit een subjectivisme dat den band aan het Woord niet velen kan en dat eigenlijk afkeerig is van al wat ook maar zweemt naar gezag in zaken des geloofs. In Bergopwaarts stond eenigen tijd geleden deze ontboezening te lezen: „Het frissche, godsdienstige leven van onzen tijd richt zich niet op de kerk noch op de leerstelling, doch op de persoonlijke beleving uit de feitelijke geestelijke werkelijkheid“. Zoo oppervlakkig bezien, is dat een frappante uitspraak, maar die bij wie nadenkt, onmiddellijk de nuchtere vraag doet opkomen: Wat is dan toch die „feitelijke geestelijke werkzaamheid“ waaruit geleefd wordt?

Soms ontmoet men op dit gebied trouwens eigenaardige verschijnselen. De verslaggever van de „N. Rott. Ct.“ die de in den zomer van 1919 gehouden Conferentie van den V. C. S. B. (niet te verwarren met de N. C. S. V.) had bijgewoond, vertelde daarvan later in de rubriek Kerknieuws, dat de Zaterdagavond een wel belangwekkende, maar vrij pijnlijke bespreking had gebracht. Men had het n.l. over de kerk gehad en deze had (wij zouden haast zeggen: hoe kon het anders?) in de discussie zoo veel veeren moeten laten, zij was er zoo kaal afgekomen dat alle aantrekkelijkheid ervan verdween. Toch zou men den volgenden morgen samenkomen tot het bijwonen van een godsdienstioefening. Deze tegenstrijdigheid werd door velen scherp gevoeld, maar toen men eenmaal onder het gehoor van den prediker zat, week de ietwat ongunstige stemming meer en meer. Eigenaardig, hoe zelfs zij die geen goed woord meer voor de kerk over hebben, steeds nog huns ondanks aan haar blijven vasthouden. Een treffend bewijs voor het krachtig sociale element dat, ten spijt van allerlei radicale theorieën, zich ook in het religieuze leven nooit verloochent. Ook hier gaat dikwijls de natuur boven de leer.

Evenwel, het zijn volstrekt niet alleen de modernen en de ethischen die over een kerkelijke gebondenheid klagen, waardoor de frisheid en spontaneïteit van het geestelijk leven bedenkelijk wordt geschaad. Ook gereformeerden hebben soms moeite, zich in dit gareel te voegen en bij hen mogen wij toch niet veronderstellen dat dit zou voortkomen uit verzet tegen het gezag van het evangelie.

Staan wij hierbij ietwat uitvoeriger stil. In verband met de aan Calvijn ontleende beginselen hebben wij hier op drieërlei overweging acht te geven.

Voorreest op deze, dat de kerk als zichtbare, door Christus in het leven geroepen gemeenschap, macht heeft om, in Zijn Naam en op Zijn last, het gezag van Zijn Woord te handhaven. De eenige weg waarin zij praktisch haar roeping in deze vervullen kan, is dat zij het doe door intermediair van haar belijdenis. Dit feit staat onder ons zoo vast en spreekt zoo van zelf, dat alle nadere toelichting ervan overbodig kan worden geacht.

Nu geven echter onze belijdenisschriften, hoe hoog wij ze stellen en hoe lief wij ze hebben, de waarheid Gods nooit adequaat, volkomen, weer doch slechts approximatief, bij benadering. Al is de leiding van den Heiligen Geest als Leeraar der kerk aan hun geboorte en groei niet vreemd, zij zijn toch menschenwerk, waaraan dus ook het menschelijk beperkte, ja zelfs gebrekkige kleven kan. Doch daarom laten zij nu ook, juist uit kracht van het beginsel dat in Jezus' kerk geen mensch over den ander heerschen mag, zekere speelruimte voor individuele opvattingen en gevoelens, in het kort voor de persoonlijke vrijheid. Aan de gereformeerde kerken wordt wel eens verweten dat zij haar lust zouden vinden in ketterijacht en dat zij een ieder die niet woord voor woord haar confessie beaamt, aanstonds zouden willen uithangen, maar dit verwijt wordt door verleden en heden gelijkelijk weerlegd.

Allereerst hebben, gelijk door Professor Bouwman in zijn boek over de „Kerkelijke Tucht“ breedvoerig wordt uiteengezet, de gereformeerden van de dagen van Dordt af, het recht erkend, gravena in te dienen. Een zeker niet onbelangrijke tegemoetkoming aan de persoonlijke vrijheid, die van des te meer gewicht is omdat hierdoor de gedachte wordt geaccentueerd, dat de belijdenis niet is een soort van privaat bezit van de ambtsdragers in enger zin, van de kerk met uitsluiting van de niet-in-het-ambt-staande geloovigen, maar gemeen goed van allen. En wel is het waar dat deze